UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Avthentica, Et Institvtiones

Bartolus

Lugduni, 1567

Suspect. tutorib.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96136

Visual Library

Si vero. Ultra cēteſimum lapidē. Hic in fine iſtiꝰ §. ē
vna gl. que incipit, Caueas ne fallaris. Et re
putatur iſte. §. difficilis. ⁊ dominus meus dicit quicunqꝫ dt ꝙ
hic eſt difficultas, eſt aſinus: qꝛ non eſt ita facilis. §. in toto libꝛo
ſicut iſte. Sed qꝛ ibi dꝛ in gl. Caueas ne fallaris, credūt ꝙ ibi ſit
difficultas maxima. Eſt igitur intentio gl. ⁊ illius. §. qui datus ē
tutoꝛ moꝛetur ſeu habitat in ciuitate illa in qua datus eſt tutoꝛ
ad ſui excuſationem pꝛoponendā habet quinquaginta dies. Si
aūt habitet vltra centeſimū lapidē pꝛo quibuſlibet viginti mi-
liaribus habet vnum diem ⁊ vltra hoc triginta dies. Ponatur
igitur ꝙ ipſe habitat per decem dietas. ſ. ꝙ pꝛo quibuſlibet vi
ginti miliaribꝰ dat vna dies vltra centeſimū lapidē, ꝑ illis decē
dietis. Item ſi cōputes alia centū miliaria que ſunt a centeſimo
vſque ad ciuitatē habebit. x. dies, ⁊ ſic. v. ⁊. x. faciunt. xv. hꝫ enī.
xxx. dies, ⁊ ſic. xlv. ſed ille q ē in ciuitate vel inter centeſimū la-
pidē habet dies quinquaginta, ⁊ ſic plus habebit ille q ē pꝛopin
quioꝛ, quam qui eſt remotioꝛ: ꝙ eſt iniquum. iſtam opinionē tol-
lit litera que dicit Sceuola qui habitat vltra cēteſimū lapidē ꝑ
quibuſlibet viginti miliaribus quibꝰ vltra habitat habet vnam
diem ⁊ vltra hoc habet triginta dies: ita tñ ꝙ ſi computata vna
die pꝛo quibuſlibet viginti miliaribꝰ quibꝰ habitat vltra cēteſi
mū lapidē pꝛo triginta diebus ſibi adictis non habeat quiqua
ginta dies ſibi ſuppleatur ex poteſtate. l. ſic nō minꝰ habebit q
eſt vltra centeſimū lapidē quā ille qui eſt intra vel q eſt in ciuita
te. ⁊ hoc eſt ꝙ dicit litera, qui tñ vt Seuola. Sed dicas ꝙ eadē
iniquitas remanet: nonne eadem ratione ponere retēta ſi habi-
tet qui datus eſt tutoꝛ vltra centeſimū lapidē, ⁊ ſic quindecī cū
additione triginta dierū, ⁊ ſic ſunt tantū quadragintaquinqꝫ dies
vt habeant quinquaginta dies, tñ remotioꝛ eſt per decē dietas,
quā ille qui habitat vltra vel intra centeſimū lapidē vel per quī
decim ab illo qui habitat in ciuitate, ⁊ tñ illi ſimiliter habent
quinquaginta dies: ⁊ ſic tm̄ tempus habet ille qui eſt pꝛopinq-
oꝛ, quantū ille qui eſt remotioꝛ. Dicendū ꝙ licet hoc ſit verum,
tñ vnuſquiſque hꝫ tempus tātum ꝙ ſibi ſufficit: vnde ſimilis op
poſitio hic illi poteſt opponi que ſit in Euangelio: qꝛ tantū datū
fuit tarde venienti ſeu ſero venienti, ſicut mane venienti, vnde ſi
lex daret maius tempus ꝙ plus diſtat, cum inumerabiles diſtā
tie ſed quod plus ⁊ minus non fuit ī poteſtate determinare tp̄s
maius ⁊ minus, ſed maioꝛē ⁊ minoꝛem diſtātiam: iō duobꝰ mē-
bꝛis fuit contenta, vt ſi habitet in ciuitate vel intra centū milia-
ria, ꝙ habeat quinquaginta dies ad pꝛoponendā excuſationem
ſuā: ſi vltra pꝛo quibuſlibet viginti miliaribus habeat vnū diē, ⁊
vltra hoc adijciuntur viginti dies, vnde additio triginta dierum
non pꝛoficit ei qui habitat vltra cēteſimū lapidem, vel in ciui-
tate ſcilicet ꝙ habeat pluſquā quiquaginta dies data eſt ſibi vna
ꝑ quibuſlibet viginti miliaribus quibus diſtat vltra cēteſimū
miliare cōputatis etiā v. diebus pꝛo eiſdē miliaribꝰ q̄ ſint intra
centeſimū lapidē. ſed ſi ꝑ ſexdecim dietas diſtaret vlt. cēteſimū
lapidē hꝫ ſexdecim dies. item pꝛo centum miliaribus vltra: ſed
cōputari debeant qꝛ de hoc non eſt. l. dici habet v. ⁊ ſic xxj. vnū
diē hꝫ. Item adijciātur ſibi xxx. ⁊ ſic licet diem hꝫ, ⁊ ſic hꝫ plus
vnā diē quā ille qui eſt vltra centeſimū lapidem vel in ciuitate:
⁊ ſic manifeſte vides, ꝙ additio triginta dierum non facit, quod
plus habeat qui habitat vltra cēteſimū lapidem quā ille q intra
habitet, niſi habitet vltra per ſexdecim dietas cōputatis quinqꝫ
diebus per centum miliaria que ſunt centeſimū lapidem. vel ſi
illa non computes, qꝛ hec lex non inuenitur, tunc opoꝛtet ꝙ di-
ſtet vltra centeſimū lapidē per viginti dietas ad minus, ⁊ parū
plus vel per ſexdecim dietas: quaſi pꝛo vno miliari ex q̄ ē vltra
centeſimū lapidē, habebit vnam diem, vt dicit gl. licet ꝺ hoc nō
ſit lex, ⁊ ſic cōputatis. xxj. diebus ⁊ xx. q̄ adijciūtur habebit diē
ꝫ quod dictum eſt, quod niſi diſtet ꝙ vbi plus quā per xvj. die-
tas vltra cēteſimū lapidē non hꝫ quinquaginta dies ⁊ ille q ē ī
tra tantū habet q̊qꝫ hoc non ſit incōueniens. Unde in ſimili pꝛe
ſcriptio dꝫ fieri. x. annis inter p̄ſentes. xx. īter abſētes, ⁊ dicūt p̄
☞ ſentes in eadem. † Sed pone ꝙ duo ſint in confinibus duaꝛum
prouincarū diuerſarꝫ poteſt eſſe quod vnus nō diſtat ꝑ dimidiā
leucam ab alio, ſed vnus pꝛeſcribat rem alteriꝰ, opoꝛtet ꝙ tene
at ꝑ viginti annos. ſi autem aliquis qui eſt in eadē ꝓuincia cū
aūt illoꝛū aliquis eſt in fine eiuſdē pꝛouincie, ⁊ ſic foꝛte diſtat ꝑ
viginti dietas, ſufficit ꝙ teneat per decē annos ad hoc ꝙ pꝛeſcri
bat: ⁊ ſic qui pꝛopinquioꝛ eſt, longioꝛi tp̄e pꝛeſcribit: qui remo.
minoꝛi. Sed foꝛte in iſto exemplo eſt alia ratio quam in ea. ꝓui
cia, lꝫ ſic remotioꝛ minꝰ tp̄s exigitur ad pꝛeſcriptionē qui veri-
ſimile eſt ⁊ eſt verum ad literam, ꝙ ſi non poſſidet rem vnius co
ꝛam ſuo iudice ⁊ ſic infra pꝛouinciam, ſcꝫ ſui actoꝛis habebit ci
tius conſilium, ⁊ inueniet citius aduocatos quā nō faceret in a-
lia prouincia quātocunque eſſet pxima ſibi vtile. Pōe exēplū
familiarius. Si volo ꝑducere teſtes de ead. ꝓuincia, habeo tres
menſes, ſi de alia ſex. Si de vltra mare habeo nouem, ꝙ poſſum
facere lenius vel eos teſtes de eadem pꝛouincia intra tres men
ſes, vel eos qui ſunt vltra mare infra nouem menſes: ⁊ certe le-
uius eſſet mihi pꝛoducere teſtes in vna die de eadem ꝓuincia,
quam in quatuoꝛ annis de vltra mare: ſed pꝛopter varietatem
locoꝛum ⁊ diſtantiam loci non potuit limitare ſeu diffinire p̄ſi-
xa omnia tempoꝛa, ſed fecit quod potuit contenta tribus. Item
hic habes quod pꝛo quibuſlibet viginti miliaribus datur vna
dies: vnde iſte ſunt dicte legales. Et ſic intellige decretalem q
dicit quod aliquis non trahatur a fine ſue dioceſis. ſed vltra du
as dietas intelligo de legalibus per literam iſtam ⁊. ff. ſi quis
can. l. j. ⁊ hic dicit Rofredus. Tamen Bernardus dicit cōtrari
um quod intelligendum eſt de vulgaribus. Sꝫ hoc non eſt verū
quia cum aliquid eſt lege diffinitum non debemus nos referre
ad vulgi opinionem.

1 ☞ Tutoꝛ quando dicatur eſſe datus ad totum patrimonium
ſeu vniuerſum.
2 Maritus poteſt eſſe pꝛocurator vxoꝛis, ſed curatoꝛ non.

1 **Datus autem.** Tutoꝛ. † Hic dr̄ quod tutoꝛ dicit
eſſe datus ad totum patrimoniū
ſeu vniuerſum, intellige ſi poteſtas tutoꝛis ad hoc ſe extēdat: vn
de ſi in diuerſis patrimonijs haberet pupillus diuerſa patrimo
nia, iudex qui daret ei tutoꝛem in vna pꝛouincia, ille tutoꝛ da-
tus ad illa bona que ſunt in illa pꝛouincia, ⁊ ſub iuriſdictiōe iu
dicis dantis non ad bona que ſunt in pꝛouicia vna ⁊ in alia iu-
riſdictione, vt ff. de de bonis aut iudicis poſſid. l. cum vnus. ff.
de his qui ſunt ſui vel ali. iur. Hic queritur, ſi quis conſtituerit
pꝛocuratoꝛem ſuum nec dixit in cauſis talibus, vel cauſa, ſꝫ ſim
pliciter conſtituo talem pꝛocuratoꝛem meum nec cauſam exp̄ſ
ſit, an ad omnes cauſas videatur conſtitutus: Uidetur ꝙ ſic: qꝛ
curatoꝛ datus ad litem pupillo non expꝛeſſa cā. intelligitur da-
tus ad omnes lites: ita pꝛocuratoꝛ ſimpliciter conſtitutus non
expꝛeſſa cā videtur ad vniuerſas conſtitutus. Ad hoc facit iſte
§. ⁊ ad hoc. ff. de tutelis. l. qui habet. §. vltimo. Dicendum tñ ꝙ
certa foꝛma datur conſtituendo pꝛocuratoꝛem vt ff. de pꝛocura
l. ſi pꝛocuratoꝛem. tñ dicebat dominꝰ meus ꝙ etiam ſi hoc di
ceretur, non eſſet magnum inconuniēs, ⁊ poſſet bñ reſpōderi ad
legem ſi pꝛocuratorem. ¶ † Itē quare maritus poteſt eſſe pcu
ratoꝛ vxoꝛis, C. de pꝛocu. l. maritꝰ. ſed curatoꝛ non vt C. qui da
ri tut. poſſ. l. maritus. vnde hic non dicitur impꝛopꝛie ſe excuſa
re ſi detur curatoꝛ, alias tutoꝛ vxoꝛi. Dicendū ꝙ curatoꝛis po-
teſtas plenioꝛ eſt: vnde officium pꝛocuratoꝛis contraria volun
tate finitur, vt ſ. manda. §. mandatum. ſed non tutela: vnde certi
ſunt modi finiendi tutelā vt ſupꝛa. quib. mod. tut. fi. per totum.

De ſuſpectis tutoribus vel curatoribus. Rub.

1 ☞ Tutoꝛ vt ſuſpectus quandoque remouetur a tutela ſine ac
cuſatione.
2 Inſcribens punitur ad penam talionis.
3 Patronꝰ tutoꝛ cōuictus de ſuſpecto qualiter euitabit infamiā.
4 Doli expreſſio in ſententia an faciat infamiam.

SCiendum eſt. In pꝛincipio huius
tituli dr̄ quod crimē
ſuſpecti deſcēdit a lege xij. tab. ſit legitimū Que
rit gl. ex quo eſt legitimū crimē nonne inſcribit
ſe qui accuſabit, ⁊ nō intelligas inſcribere, id eſt,
libellū offerre: qꝛ hoc nō eſt dubiū: ſed intellige
inſcribere ſcꝫ ad penā talionis. Arguitur ꝙ ñ quia q̄nqꝫ ſine ac
cuſatione remouetur vt ſuſpectus. vt ff. eo. l. tertia ⁊ tunc nō hꝫ
locū in ſeptima. Itē qui īſcribit dꝫ puniri pena ſimili ſi deficiat
1 in pꝛobatione. † Qua pena punietur tutoꝛ: eſt vt remoueatur
a tutela ſed accuſatoꝛ tali pena non poſſet puniri, qꝛ tutelā ñ hꝫ
Quā igitur accuſatoꝛ talis criminis pꝛeſtabit: Dicit glo. iſtā
ratione ꝙ lꝫ nō poſſet reſcribere reſpectu talis pene que eſt re
moueri a tutela, tñ aliam penā conſequitur tutoꝛ qꝛ ꝓbat ſuſpe
ctus ſcꝫ infamie, ⁊ reſpectu tali pene pōt accuſatoꝛ inſcribere, ſꝫ
nō reperio, verū cū pena infamie tm̄ quod inſcribatur ad penā
talionis nam ſequeretur quod actione iniuriarū ciuiliter intēta
īſcriberet, cū ſit famoſum iudicium, vt ff. de his q no. īfa. l. j. §.
2 quod eſt falſum. ¶ Itē accuſatoꝛ deſiſtens īcidit ī Turpil. † Itē
inſcribens puniꝰ ad penā talionis. Hoc dicit gl. i §. ſi, ſuſpectis
remotis ſi per illo verbo infamis. Pꝛimū ſcilicet ꝙ incidit in
Tur. deſiſtēs deficit ī accuſationē ſuſpectis ergo ⁊c. ſꝫ ſi īſcri. ꝙ
ħ ibi nō īſcribit dꝛ ħ in litera, ꝙ lega. ꝓcōſulis pōt remouere ſu
ſpectū tuto. ſubaudi. mul. foꝛtiꝰ ꝓcōſul. qꝛ nō dꝫ licere iferioꝛi.
quod

quod non liceat ſuperiori. Sed vr̃, quod legato proconſulis nõ competitius remouendi ſuſpectũ tutorem, vt ff. ad Turpil. l. j. §. ſuſpecti. ergo legatus proconſulis nõ excludens ſuperiores ab ipſum remouere ad formã accu. Rñ ꝙ lʒ ſolus non excludit ſuperiores a preſide, ſed ſolum inferiores ⁊ legatꝰ ꝓconſulis maior eſt preſide: qꝛ repreſẽtat perſonã procõſulis. † Sequitur, 1 qd ſi patronus: Hic dicitur ꝙ patronꝰ cõuictꝰ d̃ ſuſpecto remouendus eſt: tñ parcit eius fame qꝛ nõ erit infamis, vt dicũt quidam. In hac opi. eſt gl. quod iudex in ſententia faciet ei gratiam qꝛ nõ exprimet cauſam quare ipſum remouet. Si enim diceret, remoueo te ob dolũ quẽ commiſiſti, ſic eſſet infamis, vt. j. eo. §. ſuſpectus ſed dolũ non exprimet iudex ſed ſolũ ꝓnũtiabit 4 ipſum remouendũ. ¶ † Sʒ dicendũ ꝙ expreſſio doli in ſententia nõ facit infamẽ, ſed doli obiectio: vñ accuſator petit ꝙ remoueatur qꝛ dolũ cõmiſit, ⁊ j. ſibi obiicit dolũ doli obiectus facit, 5 ꝙ † poſtea condemnetur, vel remoueatur, licet de dolo nihil dicatur in ſñia, erit ĩfamis fiet ei gratia, quia qñ libertatus ita dicet peto vt remoueatur. qꝛ dolũ commiſit adminiſtrando tutelam. ſed dicet iudex ego te non audiam, ⁊ hoc caſu ſi non eſt obiectus dolus non erit infamis ⁊ quod doli obiectio irroget infamiam, quicquid dicatur in ſñia prolata quod dicit. l. actionem de dolo intentandam contra partem vel patronum verbis temperandã ff. de do. l. non debet. quam etiam actionem dicemus verbis tẽperandam obiectu ſeu inſtitutione actionis fiet ſibi gratia, vel dices licet dolus exprimatur in ſententia, non erit infamis, vt. ff. de publ. iudi. l. vltra. licet alias qui condemnatur de calũnia ſit infamis, vt ff. de his qui no. infa. l. j.

1 ☞ Tutor accuſatus de ſuſpecto an ſit infamis.

Suſpectus autem.

Hic dicitur ꝙ qui non ex nõ tutelam gerit, poteſt accuſari vt ſuſpectꝰ intellige nõ ex fide, id eſt doloſe. ¶ Itẽ ſi culpa male gerit. poteſt accuſari vt ſuſpectus, licet ĩfamis nõ ſit propter condemnationem ſi tutor datus qui non gerat pȯt accuſari licet. propter culpam poſſit peti, vt remoueatur. ff. eo. l. hic enim. in fine ⁊ eſt rõ diuerſitatis, quia magis delinquit q̄ male gerit: ſicut magis debet puniri qui rẽ vitioſam tradit quã qui omnino non tradit. vt ff. de actio. emp. ⁊ vend. l. Jul. ⁊ l. ſi ſterilis ⁊ cum per venditorem.

1 ☞ Tutor de leuiſſima culpa non tenetur.
2 Dolus ⁊ lata culpa quando ad paria procedãt.
3 Ignorantia iuris non excuſat.

Suſpectus autẽ remotus ⁊c.

Ibi dicit gl. ⁊ bene qȯ ſi obiectus fuit dolus, preſumitur remoueri ob dolũ ⁊ ſic licet in ſentẽtia non fiat mentio de dolo tñ ẽ infamis ſi fuerit obiectum vtrunque ⁊ dolus ⁊ culpa tunc preſumitur remotus propter culpam, non ꝑꝑ dolũ, ⁊ allegat gl. iſtud generale ꝙ pene moliende ſunt vt ff. de pe. l. interpretatione. Dñs meus allegat, quia dicit lex quod ſi accuſo te de vi publica ⁊ priuata, ⁊ condemnatus fueris ſimpliciter, deinde dʒ intelligi facta condẽnatione ꝑ priuata vi, que minor eſt, nõ pro publica, vt. ff. de pe. ſi preſens in fin. j. iudex per iſtã gl. ꝙ obiectus doli 1 facit infam. lʒ in ſñia de dolo mentio non fiat ¶ † Dicit litera ſi ob culpam remotꝰ ſit nõ eſt ĩfamis ob culpã dicit gl. leuẽ, vel leuiſſimã. ſ. dñs meus dicit ꝙ ipſe neſcit, quare dicit gl. de leuiſſima: tutor de culpa leuiſſima non tenet. C. arbi. tute. l. ge. quidam intelligũt gl. ſequentes dicid eſt quod condemnatus ob culpam latam non eſt infamis. licet condemnatus ob culpã latã non eſt infamis. l. condẽnatꝰ ob dolũ ſit infamis: ⁊ lʒ gloſ. ord. dicat õriũ niſi tu habeas additionẽ qꝛ dt qȯ lata culpa dolo cõparatur: ⁊ ad hoc allegat plures leges intelligas ꝙ dolus ⁊ lata culpa parificantur[a] in contractibus, nec tractatur de miſſione fame quam vir bonus plus debet timere, quam amiſſionẽ rei: vt ff. quod met. cauſa. l. iſte quidem. dicit gl. quod damnatꝰ ob culpam leuem non eſt infamis licet contrarium videatur. ff. d̃ de his qui no. inſa. l. libellorum. §. notatur etiam. vbi dicitur ꝙ ſi quis nupſerit intra tempus luctus ſi ſciens ſe eſſe intra tem- 2 pus luctus credens tamen de iure ſibi licere, eſt infamis ⁊c † ſic ignorantia iuris non excuſat: ſed ignorare ius hec eſt culpa leuis dicit gl. imo eſt lata, ⁊ ſic cũ lata culpa ⁊ dolus equiparant etiam quo ad infamiam ſecundum gl. niſi habeas additionem ſi aliquis ꝑ dolum infamatur, non eſt mirum qȯ ignorãtia iuris infamiam non remittit, cum ille qui ius ignorat ſit in culpa lata. ⁊ quod omnes ſciant vel ſcire debent: quia idem eſt ſcire ⁊ debere ſcire. ff. ſi certum petatur. l. quod te. ff. ad legem Aquiliã Lidem iuris. ſed omnes tenemur iura ſcire vt ff. de iuris ⁊ facti ignorantia. l. regula. C. de legibus. ⁊ conſtit. pri. ⁊ edic. l. leges ergo qui ignorat ius eſt in lata culpa, ⁊ ideo que nupſerit intra tẽpꝰ luctus propter iuris ignorãtiam quia ignorabat iura que hoc prohibent, cum eſſet in lata culpa infamatur ſecundum antiquam gloſſam vt ⁊ dolus. non igitur eſt mirum ſi illa que nupſit ſit infamis. ¶ Sed certe ſi dicatur, quod ignorare legem leuis culpa eſt: non eſt homo viuens: quin ſit in culpa leui, vnde habebat dominus meus quendam domi qui dicebat ſe ignorare leges qui per facti frequentiam ſciuntur, cum lata culpa ſit ĩgnorare: vt ſi quis cum excomunicato participat, ſit excommunicatus: ⁊ ſicut illa quod mulier nubens intra tempora luctus eſt infamis; quia illa ab omnibus ſciri debent, ignorare iura talia, eſt lata culpa: quia talia cum eſſent vel ſciunt vel teneãtur ſcire. Alia vero que ſciuntur per facti ſequentiã. Sed neſcio quare gloſſ. facit illud argumentum, quod remotus ob culpam latam ĩfamis ſit: quia contrarium illud non eſt, contrarium nec debuit pro contrario ſignari: quia nubere intra tempus luctus, eſt facti quod ſecum trahit infamiam: niſi excuſabilis facti ignorantia interuenerit, vt in l. ſignata pro contraria dicitur. ff. de his qui notan. infamia. l. liberorum. §. nota. Sʒ hic loquitur de infamia vbi vtitur tali nomine: ⁊ eſt hic minus delictum vnde hic infamat ſententia habita diſtractiõe doli ⁊ culpe. ideo ſuppoſito qȯ remotus ob latam culpam ſit infamis, tamen illud contrarium non meruit ſignari pro contrario.

ADDITIO.

a ¶ Lata culpa parificantur. Adde quod lata culpa non equiparatur dolo in maleficiis vbi tractatur de pena corporali ⁊ vbi tractatur de pecuniaria ⁊ lex expreſſe dolum requirit: ſecus ſi non requirit dolum. Barto. i. l. prima. ff. ſi qs teſt. lib. eſſe ius. Et q̊modo eis ob culpã puniat. ⁊ ꝙ ĩ maleficio culpa nõ equiparet dolo vide per eundem in l. lex eſt commune. ff. de legi. Et nũquid equiparetur dolo quo ad infamiam irrogandã per eundem in. l. quod Nerua. ff. depo. Et quid i peralibus an ⁊ quando non equiparetur dolo vide d. Jaſ. in. l. videamus ⁊ in l. ſi in actionibus. ff. de in litem iurando.

1 ☞ Prelatus qui accuſatur pendente accuſatione, quando adminiſtrare poſſit.

Si quis autem.

Per iſtum. §. dicit gl. ꝙ prelatus qui accuſatur pendente 1 accuſatione, adminiſtrare non debet. ¶ † Et hoc dicit ſimplicit ſed tu diſtingue, quod ſi accuſatur de delicto commiſſo in adminiſtratione pendente accuſatione interim non adminiſtrabit. Sic loquitur. §. videtur. ſed ſi prelatus accuſatur de alio crimine, puta de adulterio, vel homicidio. nihilominus interim adminiſtrabit: qꝛ lex dicit hic in tutore vt ff. de ſolu l. calipodius. alias incipit quamuis. ⁊ l. reo criminis.

1 ☞ Abſens in delictis poteſt damnari, ⁊ lite non conteſtata ꝓceditur ad ſententiam.

Nouiſſime autem ſciẽdum eſt

⁊c gl. dicit quod iſte. §. facit ad queſtionem talem. Emi librum a te ⁊ fuit conſummatus ꝯtractus, mihi tradidiſti librum, ⁊ tibi non dederã pretiũ, reperio librũ alienũ vel vitioſũ: agis ꝯ me ex vẽdito ad pecuniã, nolo tibi dare pecuniã, quia dico ꝙ liber alienus vel vitioſus eſt: ⁊ ſi non vis mihi cauere de reddendo ꝑtio in caſu euictionis vel vitij, tunc non debeo tibi dare: ſed librum tibi reſtituere. In iſta queſtione dicebat dominus meus aut apparet vel apparere poteſt vitium aperte, vel lis eſt d̃ vitio quia tu dicis librum tibi traditum vitioſum eſſe, ⁊ ego dico nõ vitioſum. Primo caſu dicebat quod tenenda eſt gl. ĩ. caſu. l. ſi non eſt vitium eminens quod appareat locum redhibitioni nõ eſſe ſed pretium debet ſolui ſed cum ſatiſdatione, alias cauetur verbaliter vt ff. de edi. edic. ſi venditor vnde lex dicit ſi ĩ limine ꝯtractus appareat cõtrouerſia de euictione, ſatiſdandũ eſt: cũ alias caueretur verbaliter. vnde ſi tibi vendidi rẽ, ⁊ alius incontinẽti venit, ⁊ dicit emiſti rẽ que mea eſt ſatiſdãdũ eſt. vt C. de euictio. lege poſt perfectã. Sed ſicut eſt in euictione, ita dicã in vitio. Si aũt ſit apertum vitiũ nec eſt lis de eo, non eſt reddenda pecunia, ſʒ res reſtituenda. vt ff. vt in poſ. le. l. ſi is a q̊ duo verb. omiſſi. ſ. de quibꝰ gl. non facit metionẽ. vnum eſt in illo. §. ſed ſuſpecti cognitio ⁊ moriatur pendente accuſatione: extinguit cognitio ſuſpecti, ſed certe vr̃ quod ſi appareat diffinitum eſſe in cã condemnationis ꝙ duret ratione ſumptuũ qui ſtatuti ſunt in cauſa

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

iſta accuſationis. vt C. ſi pen. ap. mors interuenerit. l. iij. q̄ꝛ ibi
durat accuſatio poſt mortē ꝓ ꝑ bona nullo. §. ſi quis tutor. no.
aliud quod ſibi tutor fuerit abſens, nec facit ſui copiā, pōt vt ſu
1 ſpectus remoueri. †Et ſic ꝙ in delictis ſi quis abſens ē pōt dam
nari, ⁊ lite cōteſtata procedit ad ſententiam: q̄ꝛ hic nō dr̄ quod
abſens fuerit lite conteſtata vel non cōteſtata. nā ſimpliciter in
telligendum eſt. de hac materia habes. ff. de penis. l. abſentem.

LIBER SECVNDVS.

De rerum diuiſione. Rub.

1 ☞ Piſcandi ius qualiter ſibi quis acquirat, ⁊ qualiter eo pri
uetur

Superiore. Flumina aūt omnia ⁊
portus. In iſto. §. di
citur ꝙ ius piſcandi eſt cōmune l. publicū ra
tione cōmunitatis hʒ. Sʒ q̄rit gl. Pone ꝙ in
diuerticulo fluminis aliquis longo tēpore pi
ſcatus eſt ſolꝰ, alius vult piſcari, poteritne ille
aliū ꝓhibere: dic ꝙ ſi alij volebāt piſcari, ⁊ ip
ſe ꝓhibeat eos id eſt poſt ꝓhibitionē lōgo tpe ſolus piſcatus ē
dico qꝺ acquiſiuit ſibi ius piſcandi, ⁊ alio poterit prohibere: ſʒ
ſi occulte piſcabat in quodā diuerticulo fluminis, ⁊ ita fecit diu,
nec aliquē inueniebat, imo ſolus piſcabat: q̄ꝛ ita cōtingebat de
facto tpe ſic faciendo lōgiſſimo nō acquiret ſibi ius piſcādi, quin
⁊ alij pn̄t piſcari. vn̄ dicicit lex, ſi habuiſti domū tuā depreſſam
iuxta meam ⁊ hoc tpe de quo nō extat memoria ⁊ vis eleuare,
potes ſʒ cū voluiſti eleuare ꝓhibui, ⁊ poſt ꝓhibitionē tenuiſti de
depreſſam lōgo tpe, acquiſita eſt mihi ſeruitꝰ altius nō tollendi:
hoc eſt ꝙ dicit lex. C. de ſerui. ⁊ aqua, id eſt, prima ⁊ tertia. Sic
2 vides †ꝙ ius piſcandi tpe poteſt amitti, ſed ſuperior pōt me ꝓ
hibere: nā nos videmus quod ipſi prohibent piſcationes ⁊ ve
nationes. Dicendū qꝺ nō eſt de iure: ſʒ imperator poſſet ꝓhibe
re, ſed eodem errore quo dicunt eſſe ſuperiores ī terra ſuā, ⁊ ſic
imperatores non habere ſuperiorem, eodem errore poſſet hoc
prohibere: ⁊ quod imperator poſſit hoc prohibere probo:
quia viam publicam populus non poteſt amittere non vtendo
nec aquam poteſt quis ducere per viam publicam: quia fieret
iniuria: ſed imperator poteſt concedere ductum aque, ⁊ ſic via
que publica eſt prohibere. vt ff. de ſerui. l. ſeruitutes. licet hoc
dicat ſine incommodo publico.

Riparum quoque. Ibi dr̄ qꝺ vſus riparū ⁊
fluuiꝰ publicus eſt pro
prietas eorū quorum predijs adherent. Et hic quedā additio,
ꝙ ſi viua pubica īteruenit inter predia ⁊ ripas fluminis, dic ad
huc idē ꝙ eorū eſt proprietas riparū quorū ſunt predia ꝓximi
ora: q̄ꝛ via nō imponi hoc ſicut nec incrementū alluuionis. ff. de
acqui. rerum do. l. maritus. alias maritimus. Sed quoniā ſimi
liter proprietas locorū ⁊ riparū maris nō eſt eorū quorum pre
dijs adherent. gl. ſignata. s̄. eo. tit. §. fi. ⁊ quid naturali iure ſu
per illo verbo ⁊ hoc per littora maris. Sed dicas qꝺ parū lucra
tur ille cuius eſt ꝓprietas ripe fluminis cū vſus eiꝰ ſit publicꝰ
vt dicit lex ꝙ vſusfructus ſi perpetuus ſit, alicuius proprietas
eſt inutilis. ff. de vſu. l. iij. §. tn̄ inde queritur cum vſus riparū flu
minis ſit publicus, ⁊ perpetuꝰ eorū ꝓprietas eſt inutilis, qua
re ergo concedit lex. Dicendū ꝙ ſi ſemper alius perciperet fru
ctus ⁊ vſusfructus ꝓprietas eſſet īutilis: ſed hic loquit̄ de certo
vſu. l. nauigꝰ: q̄ꝛ ibi nauigantes poſſent naues exonerare, ⁊ ex
ſiccare retia. ſi tn̄ ſunt ibi fructꝰ, vel arbores fructifere, lʒ vſꝰ ri
gandi vel retia exſiccandi in illa arbore ſit publicꝰ tn̄ fructꝰ ſunt
eius cuius eſt proprietas ripe ⁊ proprietas arboris.

1 ☞ Differentia inter publica ⁊ communia.
2 Communis res illa dicitur, que pluribus ſe offert īter ceteras.
3 Portus maris an ſit publicus tantum non communis.
4 Vie an ſint publice, ⁊ qualiter intelligantur.

Littorum quoque. Hic dr̄ qꝺ vſus littorū
maris ſit publicus. Si
gnat gl. ꝯrium. s̄. eod. §. ⁊ quidem naturali iure, vbi dicitur ꝙ v
ſus littorū maris eſt cōmunis argumentum hoc ſoluebat Pla
cētinus, ꝙ cōmunia ſunt publica, ⁊ ecōtra publica ſunt cōmunia
ſed gl. reprobat Placentium ⁊ ſoluit contrariū quia exponit.
Hic vſus littorū maris eſt publicus, id eſt, cōmunis. ⁊ ſic concor
dat cū §. s̄. eod. ⁊ quidem naturali iure. ⁊c. Dicas quod opinio
Placentini bona eſt ⁊ illi qui eū reprehenderūt nō itellexerunt
eum vn̄ vide rationē quare motꝰ fuit Placentinus, ⁊ videbis ſi
1 bene dixi vel nō. ¶ †Sed videamꝰ primo que eſt differētia iter
publica ⁊ cōmunia. Certe in hoc differunt: q̄ꝛ cōmunia ſunt om
nium animātium. vn̄ hic dr̄ litera. s̄. eo. §. Quedā enim naturali
iure cōmunia ſunt ōnium animalium. vn̄ hic dʒ eſſe in litera ani
malium licet quidā libri non habeāt. Publica dicunt̄, quaſi po
pulica q̄ꝛ magis appropriāntur hominibus. Unde ſub populo
animalia nō cōtinent̄. vn̄ publica id eſt, quaſi populica. vt j. de pu
blic. iudi. in prin: certe cum dicit litera q̄ ſunt publica, dr̄ flumi
na, etiam portus eorum ſunt publici: idō ius piſcandi oibus cō
mune eſt. non dicit omnibus animalibꝰ vt s̄. eod. §. flumina. Itē
cōmunia ſunt maioris cōmunitatis, quā publica: vnde pluribꝰ
ſe offerunt, vt aer, mare, aqua de celo profluens litora maris vn̄
appropriant ſibi hoc nomen cōmune. Sʒ flumina nō tot offerūt
ſe, ſicut ⁊ mare. vnde nō ſunt tante cōmunitatis. Unde hoc no
mē cōmune appropriant ſibi res ille q̄ inter ceteras pluribꝰ ſe
offerūt, vt mare, aer, aqua de celo profluēs, ⁊ littora maris. Alie
que nō tot. ſe offerunt, hoc nomen publicum ſibi retinu
erūt. ⁊ ſi vides differētiā inter cōmune ⁊ publicū. Modo ve
niamus ad oppoſitione̅ꝫ Placētini. Ipſe dicit publica cōm
munia, ⁊ cōmunia publica: videamus primo differētiā. Mare ē
commune omnibus animalibus ⁊ equis ⁊ hominibus ſimiliter
2 ⁊ flumē. Dicit Placentinus. ¶ †Quidam ſunt vſus maris qui
ſunt communes omnium animalium, vt libere abluere quidam
hominum tantum, vt nauigare: ſed mare in ſe commune eſt om
nibus ſe offert, ⁊ in nullius dominio eſt. ⁊ ita dicit ipſe de flumi
nibus. Flumina in ſe cōmunia ſunt, ⁊ omnibus ſe offerunt: ſed
quidam vſus ſunt communes. ⁊ quidam publici ⁊ communicant
ſe ſolum hominibus vnde dicit publica eſſe cōmunia ⁊ cōmunia
eſſe publica. Ad rationes aliorum reſpondet quod dicit litera.
s̄. eod. §. ⁊ quidem, quod littora maris ſunt communia, ⁊ poſtea
dicit in iſto §. littorū ⁊c. ꝙ eorum vſus eſt cōmunis, ⁊ publicus: ⁊
verum eſt quidā ſcilicet qꝺ competit hominibus tantum vt na
uigare. Que eſt igitur ratio publicorū ⁊ cōmuniū. ex quo mare
hʒ vſus cōmunes ⁊ publicos. ⁊ ſimiliter ea que publica debent,
tur, vt littora habent vſus cōmunes ⁊ publicos: Certe iā dirig
res illa que pluribus ſe offert inter ceteras cōmunis dicitur. ⁊
appropriat ſibi nomen commune: ⁊ hoc eſt mare: ⁊ ideo licet cōmu
nia ſint publica ⁊ publica cōmunia tamen quo ad illā rē diſticta
ſunt: ⁊ mare dicitur cōmune flumen ⁊ publicum. Item homines
magis ſibi appropriant quo ad vſum flumē. quā mare ſunt enī
multe partes maris in quibus non nauigat̄ nec huiuſmodi vſui
animantium plus ſeruient iſta quatuor, mare, aer. aqua de celo
profluens ⁊c. quam flumen. vnde hoc inſpecto reperiuntur ſub
3 nomine cōmunis. Sʒ quare dicit Placentinꝰ ꝙ †portus maris
eſt publicus tm̄ nō communis: vn̄ ī omni reſpectu dicit ipſos eſſe
publicos: Dicendū eſt qꝺ hoc dicit q̄ꝛ portus non ſeruiūt homi
nibus vel alijs animātibus, hoc eſt gratia hominū vnde portus
publicus dicitur, ſed falſum eſt poteſt enim dici cōmune publi
4 cū, quo ad diuerſos vſus, vt ſupra dictū eſt. ¶ †Itē patet ꝙ cum
dr̄ quod vie ſunt publice, intellige ſunt publice non vnius popu
li: ſed ſicut flumen quo ad nauigationē omnium populorum:
ſic ⁊ vie omnium populorum: vnde in via publica in partibus
iſtis tm̄ habent quo ad Deum illi de Anglia, quā illi de partibꝰ
iſtis ⁊ hoc intelligo de viis in littoribus q̄ ducunt de villa ad vil
lā. Hoc dico, q̄ꝛ quidam qui habebat ab vtraque parte vie fun
dos proprie dictos, impetrauit a ciuitate vel a domino terre ꝙ
tolleretur inde via, ⁊ alia loco daret ampliorē, ſibi cōceſſum fuit
Certe non potuit concedi q̄ꝛ oēs tangit. ⁊ ꝙ omnes tāgit ab om
nibus concedi debet. Unde cum via ſit publica non amittitur
non vtendo. ff. de via publica. l. via publica. ⁊ quod omnes tan
git ⁊c. dicitur. ff. de authoritate preſtan. l. vlti.

In communem autē locum ⁊c.
Ibi dicitur ꝙ in locum communē puta vnus ſociꝰ non pōt mor
tuum inferre alio inuito. vnde melior eſt cōditio ꝓhibētis. ⁊ hoc
intellige ſi aliquis vellet vti ratione ad illum locum ad quē eſt,
non eſt melior conditio prohibentis: ſed ſi velit vti ad vſum ad
quē non eſt deſtinata tunc eſt melior ꝯditio ꝓhibētis. ⁊ hoc eſt ꝙ
ꝓbatur. ff. pro ſoci. l. cum duobus. §. itē Mella. alias incipit. l.
ſumitur fratres an. recedit. ille. §. religioſuʒ. ⁊ ſup illo v̄bo mor
tuum, ſignatur quedā gl. Et in fin. dicitur ꝙ caput inferatur par
tibus cōparibus in dominio, ſed locū venter locus eſt religioſꝰ
hic allegat. l. ad hoc ſicut propter illud generale q̄ꝛ ipediunt ſe
cōcurſu ſed certe illud hʒ locū ꝙ aliqua impediunt ſe cōcurſu ni
ſi ſuccurrenti dederint certum. Sed qn̄ voluntate dominorum
pro equalibus partibus capitur in diuerſis locis infertur ꝙ do
num habent ipſi: ideo dico ꝙ vterque eſt religioſus arg. ad hoc
ff. de ſerui. ruſtic. predi. l. via conſtitui in. §. ſi. fundus.

Item ſi alienus. Ibi facit gl. queſtionē. Pone
qꝺ vſufructuarius conſentiat
proprietario vt inferat mortuum in fundo in q̄ habet vſumfru
ctum